

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра української мови і літератури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКАДЕМІЧНА РИТОРИКА

(Сертифікат IREX)

другий рівень вищої освіти

014 Середня освіта (Українська мова і література)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Мова навчання

українська

Суми 2020

Рекомендовано до друку

Вченою радою факультету іноземної та слов'янської філології
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С. Макаренка
(протокол №8 від 31.03.2020 р.)

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови
Протокол №13 від 25 березня 2020 р.

Рецензент:

Василенко Валентина Анатоліївна – кандидат філологічних наук,
професор кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ.

**Робоча програма навчальної дисципліни «Академічна риторика» (другий
рівень вищої освіти). Сертифікат IREX / укл. В. В. Герман. Суми: Вид-во
СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. 24 с.**

Завдання навчальної дисципліни «Академічна риторика» – підготувати елітарну
риторичну особистість вчителя (викладача), виробивши в студентів високий рівень
культури мислення, мовлення та комунікації, виховати свідомого громадянина, патріота,
високоморальну людину, яка здатна *критично мислити, ефективно шукати інформацію,
відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати
ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації*.

Робоча навчальна програма призначена для магістерського рівня вищої освіти.

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020

СЕРТИФІКАТ

Вивчай та розрізняй:
інфо-медійна грамотність

підтверджує, що навчальна програма
«АКАДЕМІЧНА РИТОРИКА»,
підготовлена **ГЕРМАН В.В.**,

розроблена в рамках проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією Української преси.

Навчальна програма спрямована на розвиток компетентностей критичного сприйняття інформації через інтеграцію інфомедійної грамотності в навчальний процес і рекомендована до впровадження.

Мехрі Драхман,
Директор IREX в Україні

Валерій Іванов,
Президент АУП

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
1-й			
Семестр			
1-й			
Лекції			
18 год.			
Практичні, семінарські			
18 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
50 год.		.	
Консультації:			
4 год.			
	Вид контролю: залік		
Загальна кількість годин - 90			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування риторичної культуромовної особистості вчителя (викладача) з ефективним мисленням, якісним мовленням та оптимальним спілкуванням; сприяння формуванню загальних і фахових компетентностей майбутніх викладачів української мови і літератури, вчителів англійської мови для успішного здійснення професійної діяльності та проведення наукового дослідження.

Завдання навчальної дисципліни – підготувати елітарну риторичну особистість вчителя (викладача), виробивши в студентів високий рівень культури мислення, мовлення та комунікації, виховати свідомого громадянина, патріота, високоморальну людину, яка здатна *критично мислити, ефективно шукати інформацію, відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації*.

Академічна риторика – важливий складник сучасного освітнього процесу й модернізації навчання (особливо в регіональній мовній ситуації українсько-російського порубіжжя), відродження української риторичної традиції, бо охоплює гносеологічний, лінгвокультурологічний, мисленнєвий, естетичний, психологічний, педагогічний та інші аспекти.

Методи навчання: абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемний, дослідницький, частково-пошуковий, інтерактивно-комунікативний, навчально-ігровий.

Методики та технології навчання: теоретико-інформаційні (усний виклад, бесіда, розповідь, пояснення, обговорення, доповідь, дискусія, консультування, аудіовідеодемонстрація), практико-операційні (вправи, алгоритми, експерименти, ігри), пошуково-творчі (сократівська бесіда, мозкова атака, творчий діалог, аналіз ситуацій), самостійна робота (складання тестів, тренінгів), контрольні-оцінювальні (виступ, тестування, контрольна робота).

Вивчення дисципліни «Академічна риторика» спрямоване на формування у магістрів передбачених освітньою програмою компетентностей:

<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК 1. Знання та розуміння специфіки професії і предметної галузі, основних концепцій, базових філологічних понять.</p> <p>ЗК 2. Здатність діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ЗК 3. Здатність цінувати різноманітність та мультикультурність світу, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці.</p> <p>ЗК 4. Здатність працювати в команді, генерувати нові ідеї, мотивувати колег (учнів, студентів) на досягнення загальних цілей.</p> <p>ЗК 5. Здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз, систематизацію, критичне осмислення інформації з різних джерел; навички використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 7. Здатність визначати, формулювати та розв’язувати складні професійно-педагогічні проблеми, які вимагають інтеграції знань та практичних умінь з різних наук.</p> <p>ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою, уміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне та писемне мовлення.</p> <p>А також інфомедійні компетентності: <i>Здатність критично мислити, ефективно шукати інформацію, відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації.</i></p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ПК-1. Здатність самостійно опанувати нові знання за спеціальністю, вільне володіння науковим інструментарієм у галузі філологічної та методичної науки для використання у професійній діяльності.</p> <p>ПК-2. Здатність осмислювати мистецтво слова як систему, розуміти еволюційний шлях розвитку української мови та мовознавства, української / світової літератури та літературознавства.</p> <p>ПК-3. Здатність до формування індивідуального ораторського стилю; уміння чітко і зрозуміло висловлювати думку, використовуючи знання законів техніки мовлення; вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики (лекція, доповідь, виступ, огляд, промова тощо), володіти полемічним мистецтвом.</p> <p>ПК-4. Здатність виконувати різні види лінгвістичного, літературознавчого аналізу, до опанування технології роботи з фаховим текстом, реферувати, анувати, редагувати, перекладати, укладати, нормативно вживати засоби наукової мови.</p>

	<p>ПК-5.Здатність орієнтуватися в основних тенденціях суспільного життя, мовної, літературної освіти та визначати власну позицію, вивчати, критично осмислювати й упроваджувати у власну педагогічну та наукову діяльність передовий український та світовий досвід відомих науковців та вчителів з метою свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.</p> <p>ПК-8.Здатність виконувати комплексний дослідницький проект з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань; брати участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).</p> <p>ПК-10.Уміння організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток учнів або студентів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).</p>
--	---

2. Передумови для вивчення дисципліни

«Академічна риторика» – самостійна дисципліна, яка в навчальному процесі займає дуже важливу позицію переходу від осягнення теоретичних основ риторики до формування професійної риторичної культури вчителя (викладача).

У системі підготовки майбутніх учителів вивчення риторики передбачає засвоєння основ класичної та сучасної педагогічної риторики як мисленнєво-мовленнєвої діяльності, спрямованої на переконання, вплив, досягнення цілей у процесі мовної комунікації, а також на вироблення у студентів умінь і навичок аналізувати й продукувати різні тексти публічних виступів перед різними аудиторіями відповідно до мети, призначення й умов спілкування.

Уміння мислити, говорити, доповідати, переконувати – це першооснова риторичної культури вчителя, вагомий показник його фахової майстерності. Тому технологія викладання риторики має бути побудована відповідно до вимог особистісно зорієнтованого, евристичного, культурологічного, діагностичного підходів до навчання, тобто охоплювати такі змістові компоненти, як засвоєння студентами теоретичних основ академічного

красномовства; освоєння найкращих зразків виступів, доповідей, промов видатних педагогів минулого й сучасності, з'ясування характеристик майстерного виступу (риторичний аналіз); самостійне створення, виголошення й аналіз виступів як власних творчих продуктів; взаємоаналіз творчих продуктів на основі взаєморецензій; використання набутих знань і вмінь у практичній роботі (навчальна й виробнича педагогічні практики, науково-дослідна робота, громадська, культурна діяльність тощо).

Формуванню навичок логічного мислення, переконливому впливу на слухача, ефективному вираженню своїх думок у будь-якому жанрі педагогічного спілкування сприятимуть глибокі зв'язки риторики з навчальними дисциплінами, вивченими студентами протягом навчання в бакалавратурі, – філософією, логікою, психологією, педагогікою, етикою, естетикою, стилістикою, культурою мови та ін.

3. Результати навчання за дисципліною

<p style="text-align: center;">Знання</p>	<p style="text-align: center;">ПРЗ 1 ПРЗ 3 ПРЗ 4 ПРЗ 6 ПРЗ 7 ПРЗ 9</p>	<p style="text-align: center;">Програмні результати навчання визначені ООП</p> <p>ПРЗ 1. Розуміння шляхів інноваційного розвитку системи вищої освіти України в умовах реформаційних перетворень.</p> <p>ПРЗ 3. Базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес навчання студентів, про структуру педагогічних здібностей та їх формування у студентів.</p> <p>ПРЗ 4. Поглиблені знання сучасного мовознавства, академічної риторики, культури наукової української мови</p> <p>ПРЗ 6. Розуміння методів та прийомів навчання/викладання української мови та літератури в закладах освіти.</p> <p>ПРЗ 7. Базові уявлення про сучасні методи і методологію наукових досліджень у галузі філології та методики української мови та літератури.</p> <p>ПРЗ 9. Знання академічної риторики, полемічного мистецтва, техніки мовлення, експресивно-логічних засобів мови, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - має глибокі знання теоретичних засад академічного красномовства і сучасних технологій їх практичної реалізації в різних жанрах і ситуаціях педагогічної діяльності; - цінність риторики як важливого складника сучасного освітнього процесу й модернізації педагогічного навчання; - теоретичні засади риторики; - історія ораторського мистецтва; - роди й жанри красномовства; - генеза, основні риси, жанри академічного красномовства; - структура педагогічного виступу (лекція, доповідь, повідомлення, огляд, дискусія, промова тощо); - ознаки риторичної культури вчителя/викладача (логічні, психологічні, культуромовні, невербальні та ін. засади виступу); - риторично-виражальні засоби; - ознаки полемічної культури; - критерії оцінювання ораторського виступу. - зразки виступів видатних педагогів минулого й сучасності.
<p style="text-align: center;">Уміння</p>	<p style="text-align: center;">ПРУ 1 ПРУ 2 ПРУ 3 ПРУ 4 ПРУ 7</p>	<p>ПРУ 1. Володіє науковим інструментарієм у галузі філології, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі філології та методики української мови та літератури.</p>

	ПРУ 8	<p>ПРУ 2. Уміє застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових для розв'язання проблем професійної (освітньої та наукової) діяльності.</p> <p>ПРУ 3. Уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; пропонує шляхи вирішення досліджуваної проблеми, аргументуючи власну позицію.</p> <p>ПРУ 4. Здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>Виявляє високу моральність, взаємоповагу, толерантність, здатність до дискусії й співпраці.</p> <p>Діє як риторична особистість з індивідуальним ораторським стилем. Демонструє риторичну культуру з ефективним мисленням, високоякісним мовленням та комунікативною реалізацією в педагогічному процесі.</p> <p>ПРУ 7. Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).</p> <p>ПРУ 8. Бере участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).</p> <p>Створює, виголошує й захищає педагогічні виступи різних жанрів як власні творчі продукти; виконує самоаналіз та взаємоаналіз творчих продуктів;</p>
Комунікація	ПРК 2 ПРК 3	<p>Інфомедійні вміння: <i>Уміє критично мислити, ефективно шукати інформацію, відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації.</i></p> <p>ПРК 2. Ефективна взаємодія в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p> <p>ПРК 3. Педагогічна комунікація у процесі навчання/викладання української мови і літератури.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	<p>Студент має глибокі знання теоретичних засад академічного красномовства і сучасних технологій їх практичної реалізації в різних жанрах і ситуаціях педагогічної діяльності; діє як риторична особистість з індивідуальним ораторським стилем.</p> <p>Демонструє риторичну культуру з ефективним мисленням, високоякісним мовленням та комунікативною реалізацією в педагогічному процесі. Здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності. Виявляє високу моральність, взаємоповагу, толерантність, здатність до дискусії й співпраці</p> <p>Чітко, повно, логічно послідовно і правильно з'ясовує основні питання теорії риторики (визначає завдання курсу, статус риторики, зміст риторичних законів, основні аспекти взаємодії вчителя й учнів, риторичні джерела фольклору, етапи зародження і розвитку риторики, стан розвитку сучасної риторики, основні види і жанри риторики, специфіку жанрів педагогічного мовлення, особливості монологічного і педагогічного мовлення та ін. питання, достатньо і правильно ілюструє (в разі необхідності) прикладами; чітко, повно і правильно тлумачить значення термінів, правильно й доречно використовує їх у своєму мовленні.</p> <p><i>Уміє критично мислити, ефективно шукати інформацію, відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації.</i></p>
82-89	<p>Студент в цілому правильно з'ясовує зміст основних теоретичних питань, однак допускає незначні помилки чи неточності; правильно з'ясовує зміст теоретичних питань, однак неповно викладає зміст; в цілому правильно з'ясовує зміст, однак допускає незначні помилки у наведенні прикладів, порушує логіку викладу тощо; в цілому правильно, але неповно чи неточно пояснює значення термінів, допускає незначні помилки у вживанні їх у мовленні.</p> <p>Студент під час виступів допускає незначні тактико-стратегічні прорахунки, мовні й мовленнєві огріхи, помилки в інтонуванні, паузуванні, візуальній взаємодії тощо, але при цьому має контакт з аудиторією, впевнено тримається у процесі спілкування, демонструє результати ефективного спілкування; знаходить правильне рішення у проблемних ситуаціях спілкування; не губиться у складних випадках; не порушує правил культури спілкування і не допускає грубих тактичних помилок.</p> <p><i>В основному вміє критично мислити, ефективно шукати інформацію, відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації.</i></p>
74-81	<p>Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і побунтувати його положення.</p>

	<p>Студент під час виступів допускає тактико-стратегічні прорахунки, мовні й мовленнєві огріхи, помилки в інтонуванні, паузуванні, візуальній взаємодії тощо, але при цьому в основному має контакт з аудиторією, досить впевнено тримається у процесі спілкування, демонструє результати спілкування; в основному знаходить правильне рішення у проблемних ситуаціях спілкування та не губиться у складних випадках; не порушує правил культури спілкування і не допускає грубих тактичних помилок.</p> <p>Не завжди виявляє вміння критично мислити, ефективно шукати інформацію, відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації.</p>
64-73	<p>Студент частково правильно висвітлює теоретичні питання, виявляє неглибокі знання; при висвітленні теоретичних питань допускає фактичні й логічні помилки; плутається в датах, критеріях, категорійних ознаках, не дотримується логіки викладу; відповідь мало ілюстрована прикладами; у з'ясуванні термінів виявляє неглибокі знання, плутається, допускає фактичні помилки. У цифровому відношенні допускається від 54 до 40% обсягу правильних відповідей.</p> <p>Студент допускає тактичні і стратегічні прорахунки, що позначається на результаті спілкування; недостатньо володіє жанровою специфікою; має нестійкий контакт з аудиторією; часто допускає у мовленні помилки й неточності; у викладі думки бракує логіки й аргументів; допускає помилки у розв'язанні проблемних ситуацій; інколи губиться у складних ситуаціях спілкування; нечітко формулює запитання; висновки й узагальнення неповні й не завжди переконливі; не має стійких навичок аналізу й самоаналізу; недостатньо сформовані навички невербального спілкування тощо.</p> <p>Має помітні труднощі критично мислити, ефективно шукати інформацію, відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації.</p>
60-63	<p>Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні.</p> <p>Студент допускає численні тактичні і стратегічні прорахунки, що позначається на результаті спілкування; недостатньо володіє жанровою специфікою; має нестійкий контакт з аудиторією; допускає численні мовленнєві помилки й неточності; у викладі думки бракує логіки й аргументів; допускає численні помилки у розв'язанні проблемних ситуацій; губиться у складних ситуаціях спілкування; нечітко формулює запитання; висновки й узагальнення не повні й не переконливі; не має стійких навичок аналізу й самоаналізу, невербального спілкування тощо.</p> <p>Поодинокі вміння критично мислити, ефективно шукати інформацію, відрізняти факти від суджень, втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, запобігати ризикам у комунікації, ідентифікувати й протидіяти стереотипам і дискримінації.</p>

35-59	<p>Студент частково правильно висвітлює теоретичні питання, виявляє неглибокі знання; при висвітленні теоретичних питань допускає фактичні й логічні помилки; плутається в датах, критеріях, категорійних ознаках, не дотримується логіки викладу; відповідь мало ілюстрована прикладами; у з'ясуванні термінів виявляє неглибокі знання, плутається, допускає фактичні помилки.</p> <p>У переважній кількості ситуацій мовленнєвого спілкування студент виявляє свою безпорадність, нездатність логічно послідовно, правильно й переконливо вибудувати стратегію і тактику; не володіє повною мірою прийомами зацікавлення аудиторії; постійно губиться у складних ситуаціях; не тримає візуальний контакт; рухи, постава, жести і міміка демонструють невпевненість; не вміє чітко формулювати запитання, робити підсумок і узагальнення; допускає грубі композиційні, змістові й мовні помилки у монологічному мовленні тощо.</p> <p>Не виявляє інфо-медійних компетентностей.</p>
1-34	<p>Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Студент не здатний побудувати виступ з дотриманням логічної, психологічної, мовленнєвої та невербальної культури.</p> <p>Не виявляє інфо-медійних компетентностей.</p>

Методи оцінювання:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою, за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: виступ (виступ на занятті, доповідь, промова на наукових семінарах, конференціях, під час виховних і профорієнтаційних заходів тощо), дискусія, тестування, контрольна робота, поточний і підсумковий контроль, неформальне навчання.

Розподіл балів

Поточний контроль (лекції, практичні)										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2						
T1	T 2	T 3	T4	T5 T6	T 1	T2	T 3	Лекції		63	100
Поточний контроль											
5	5	5	5	5 5	5	5	5	18			
Контроль самостійної роботи та ІНДЗ										38	
2	2	2	2	2 4	2	2	2	К/р (5) ІНДЗ (15 б)			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- тестування,
- контрольна робота,
- виступи (доповіді, промови на наукових конференціях, під час виховних і профорієнтаційних заходів, організація полеміки й дискусії тощо).

6. Програма навчальної дисципліни Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АКАДЕМІЧНОЇ РИТОРИКИ РИТОРИЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ (ВИКЛАДАЧА)

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АКАДЕМІЧНОЇ РИТОРИКИ

Тема 1.1. Риторика як лінгвістична наука, теорія ораторського мистецтва, теорія красномовства, мистецтво впливового слова. Риторика як навчальна дисципліна на гуманітарних факультетах. Риторика як систематична і синтетична наука. Зв'язок з іншими науками: філософією, логікою, психологією, культурою мови, лінгвостилістикою, літературознавством, етикою, сценічною майстерністю тощо.

Тема 1.2. Риторична особистість фахівця. Риторика як наука фахового успіху. Академічна риторика як навчальна дисципліна в педагогічних університетах. Мета і завдання академічної риторики. Риторична освіченість. Риторична компетентність. Риторична культура. Риторична особистість.

Тема 1.3. Риторичний ідеал класичної і сучасної риторики.

Тема 1.4. Основні поняття класичної риторики (мистецтва переконувати): логос, етос, пафос, топос. Основні розділи класичної риторики: інвенція, диспозиція, елокуція, елоквенція, меморія, акція.

Тема 1.5. Закони риторики: концептуальний, моделювання аудиторії, стратегічний, тактичний, мовленнєвий, ефективної комунікації, системно-аналітичний.

Тема 2. СИНКРЕТИЗМ РИТОРИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ (ВИКЛАДАЧА)

2.1. ЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ОРАТОРА

Тема 2.1.1. Логічні та психологічні засади промови. Вибір системи цінностей – аксіології. Прийоми аргументації. Вмотивована аргументація (факти, дослідження, закони, теорії). Аналогічна аргументація. Прямі та опосередковані аргументи (аргументи до подій, місця, обставин, ситуації, публіки, особи, авторитету, часу, протилежного тощо).

Тема 2.1.2. Застосування логічних доказів (авторитетні посилання, статистика, приклади). Застосування індукції (рух думки від конкретного до загального) та дедукції (рух думки від загального до конкретного), поєднання індуктивного й дедуктивного методів. Елементи сюжетності, інтрига в побудові виступу.

Тема 2.1.3. Логічна побудова виступу: закони тотожності, протиріччя, виключеного третього, достатньої підстави. Логічні помилки (підміна тези, недоведена основа доказу, визначення невідомого через інше невідоме, подання визначення через заперечення, «коло» в доказі, неврахування полісемії слова, об'єднання неспіввідносних понять, тавтологія, поспішні висновки та ін.).

Тема 2.2. ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ОРАТОРА

Тема 2.2.1. Взаємодія оратора і слухачів. Принципи комунікативної співпраці. Психологічна налаштованість аудиторії, її бажання та інтереси. Оцінювання аудиторії (ступінь однорідності, соціально-демографічний склад, освіта, належність до певної професії, вік, стать, настрої). Здатність оратора до емпатії (розуміння психічного стану й почуттів іншої людини).

Тема 2.2.2. Прийоми збудження уваги слухачів: звертання, співпереживання (інтелектуальне та емоційне), розгляд парадоксальної ситуації, апеляція до інтересів аудиторії, прийом співучасті, звернення до авторитетів чи відомих джерел, гумористичне зауваження, емоційна розрядка, питання до аудиторії, прихований чи відвертий діалог.

Тема 2.3. НЕВЕРБАЛЬНА КУЛЬТУРА ОРАТОРА

Поняття про невербальну комунікацію. Класифікація невербальних засобів спілкування (кінесика, паралінгвістика, екстралінгвістика, візуальний контакт, проксеміка). Культура жестикуляції, міміки, рухів тіла, пози оратора (кінетика). Енергетика мовлення оратора: темп, гучність, висота й сила голосу, артикуляція, інтонаційна виразність, паузи. Значення візуального контакту в спілкуванні. Дистанція між співрозмовниками, територіальні зони (проксеміка).

Тема 2.4. МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ОРАТОРА

Тема 2.4.1. Комунікативні ознаки мовної культури. Мовленнєвий артистизм. Мовне самовдосконалення оратора. Мовленнєвий самоаналіз.

Тема 2.4.2. Правильність мовлення як володіння орфоепічними, орфографічними, граматичними, лексичними, стилістичними нормами мови.

Логічність мовлення як забезпечення смислових зв'язків між словами й реченнями, смислова завершеність тексту. Точність мовлення як уміння вибрати адекватне мовне вираження дійсності відповідно до стилю й жанру. Ясність мовлення як доступність і зрозумілість змісту і форми висловленого. Чистота мовлення як відсутність позалітературних елементів (діалектизмів, просторічних слів, жаргонізмів, канцеляризмів, вульгаризмів, слів-паразитів тощо). Виразність мовлення як показник індивідуального стилю мовця, яка досягається засобами стилістики та поезики. Багатство мовлення як використання всього різноманіття мовних засобів, синонімії, фразеології, тропіки, стилістичних фігур тощо. Доречність мовлення як умілий добір мовних засобів відповідно до мети та ситуації спілкування. Сильова, контекстуальна, ситуативна, особистісно-психологічна види доречності. Доступність мовлення як здатність даної форми мови бути зрозумілою комунікантам, полегшувати сприйняття інформації. Емоційність мовлення як комунікативна якість, що забезпечується виражальними засобами. Естетичність мовлення як оптимальне мовне оформлення змісту, гармонія та цілісність тексту, якість його зовнішнього оформлення в писемній формі й виконання в усній.

Мовленнєвий артистизм. Мовне самовдосконалення оратора. Мовленнєвий самоаналіз.

Тема 2.5. МЕДІАКУЛЬТУРА ОРАТОРА

Тема 2.5.1. **Медіакультура** як здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі, здійснювати ціннісно-вольову рефлексивну регуляцію інформаційної поведінки; сукупність духовних цінностей, створених інформаційно-комунікаційними засобами, що функціонують у суспільстві щодо елементів культури комунікації, пошуку, збирання, виробництва і передачі інформації, а також культури її сприймання соціальними групами та соціумом у цілому.

Тема 2.5.2 Синкретизм медіакультури:

- *медіаграмотність*: розуміння, як працюють медіа, власники; журналістські стандарти, редакційна політика; вміння визначати жанри журналістських повідомлень; розуміння понять цензури й самоцензури; вміння аналізувати рекламу, розрізняти її типи (соціальна, комерційна, піар тощо).

- *критичне мислення*: вміння ставити запитання, обґрунтовувати власну думку, оцінювати та інтерпретувати події, проводити паралелі з сучасністю, аналізувати передумови та причини події;

- *інформаційна грамотність*: вміння ефективно шукати інформацію, працювати з джерелами й першоджерелами; вміння відрізняти факти від суджень; вміння систематизувати інформацію, висувати гіпотезу та оцінювати альтернативи;

- *соціальна толерантність*: вміння ідентифікувати та протидіяти мові ворожнечі, стереотипам і дискримінації; формувати навички етичного спілкування;
- *цифрова безпека*: розуміння цифрового сліду; навички кібербезпеки (протидія онлайн-шахрайству, шкідливим програмам);
- *візуальна грамотність*: вміння аналізувати фото, символи, інфографіку тощо;
- *стійкість до впливів, фактчекінг*: вміння ідентифікувати прояви пропаганди, ботів, тролів, фейки й маніпуляцію, вплив медіа на емоції;
- *інноваційність*: вміння втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментами використовувати едіа для соціального блага.

Тема 2.5.3. Критичний аналіз медіатексту:

- категорія медіа (жанр медіатексту та його характерні особливості);
- агентство медіа (автор та замовник медіатексту) та його позиція (ангажована, незаангажована, упереджена);
 - контент, підготовлений за кошти і в інтересах замовника («джинса»); його характерні ознаки;
 - аудиторія, на яку спрямована медіаінформація;
 - які соціальні групи чи проблеми представлені в медіатексті; політичні та соціальні тенденції, що віддзеркалені в медіатексті;
 - наявність симпатій чи антипатій авторів;
 - роль заголовку: чи можна зрозуміти зміст тексту й зробити висновки лише за заголовком; чи відповідає заголовок інформації в тексті; чи містить заголовок категоричні твердження, які не можна перевірити;
 - факти чи судження переважають у медіатексті;
 - чи містить медіатекст приховані підтексти, неправдиву або викривлену інформацію (текст-фейк); з якою метою це зроблено: пародія; емоційний тиск; скомпрометувати; упередженість; вигода; вплив; пропаганда тощо;
- наявність стереотипних рішень у медіатексті;
 - способи впливу на користувача та наявність намірів автора скорегувати його позицію;
 - можливості порівняння окремих епізодів медіатексту з раніше отриманою інформацією із інших джерел;
 - ознаки маніпуляції свідомістю користувача, ворожнечі, ненависті чи прихованої або відвертої власної позиції автора (авторів);
 - мова медіаповідомлення, використання візуальних символів, інфографіки, фото, малюнків, графіків, інших позначок; аудіовізуальні, стилістичні особливості мови та їх відповідність конкретному сюжету; рівень їх відповідності змістовній частині медіаповідомлення;
 - відчуття, ставлення, симпатії чи антипатії користувача (сприйняття медіаповідомлення користувачем).

Розділ 2. ЖАНРИ АКАДЕМІЧНОЇ РИТОРИКИ

Тема 1. ОСНОВНІ РИСИ, ВИДИ Й ЖАНРИ АКАДЕМІЧНОГО КРАСНОМОВСТВА ЛЕКЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЖАНР АКАДЕМІЧНОГО КРАСНОМОВСТВА

Тема 1.1. Основні риси академічного красномовства: змістовність, високий рівень науковості, аргументація, бездоганна логічність, доступність викладу, точність мислення, ерудиція, яскравість, емоційність, інформаційність, пізнавальна спрямованість, наочність. Види академічного красномовства: власне академічне (наукова доповідь, наукове повідомлення, реферат, огляд, полеміка); красномовство вищої школи (лекція, виступ на семінарському занятті, дискусія); шкільне красномовство (шкільна лекція, розповідь, опис, бесіда). Жанри академічного красномовства школи: лекція; доповідь; повідомлення; огляд; промова; усна рецензія; усна анотація; виступ на практичному занятті; обговорення; бесіда, дискусія, полеміка; захист реферату, курсової магістерської робіт.

Тема 1.2. Лекція як основний жанр красномовства вищої школи

Різновиди лекцій: власне наукові (науково-теоретичні); науково-методичні (навчальні – настановчі, оглядові, спеціального курсу); науково-популярні (лекція-огляд, лекція-показ, лекція-репортаж, лекція-бесіда, лекція-інструктаж, лекція-інформація, лекція-підсумок, лекція-спогад тощо).

Підготовка до лекції. Лекція як дослідження. Вибір теми. Настанова на загальну мету. Новизна, актуальність теми, конфлікт. Урахування інтересів аудиторії. Складання плану (простого, складного, цитатного). Збирання, нагромадження інформаційних матеріалів – виписки, анотації, тези, конспект (інвенція). Систематичний та алфавітний каталоги як джерела інформації; бібліографічний опис літератури (повний та скорочений). Обмірковування, структурування, підготовка коментарів, власних думок, пов'язаних із темою (диспозиція). Словесне оформлення думки, формулювання вступу, основної частини і висновків, остаточна редакція тексту (елокуція). Запам'ятовування тексту, обдумування невербальних засобів впливу на аудиторію, надання лекції індивідуального ораторського стилю (меморія). Виголошення лекції (акція).

Структура лекції. Вступ (тема, тези). Завдання вступу: викликати інтерес до теми, встановити контакт, підготувати слухачів до сприймання теми, обґрунтувати постановку питання. Основна частина (основний зміст, розгортання висунутих тез). Завдання основної частини: послідовно пояснити висунуті положення, підвищити інтерес до теми, підкреслити значення сказаного, висунути завдання. Висновки (узагальнення, формулювання суті висловленого в лекції, вказівки і побажання щодо подальшого опрацювання теми). Когезія. Ретроспекція. Проспекція.

Тема 2. ПРОМОВИ В АКАДЕМІЧНОМУ КРАСНОМОВСТВІ

Тема 2.1. Промова як жанр академічного красномовства. Історія виникнення й розвитку жанру промови. Античне епідейктичне красномовство: Аристотель і Цицерон. Ф. Прокопович – майстер епідейктичних промов. Види промов у сучасній вищій школі: епідейктичні (похвальні, урочисті); свхаристичні (подячні); вітальні (з певної нагоди); агітаційні та ін.

Тема 2.3. Основні риси промови: змістовність, логічність, доступність, лаконічність, образність, емоційність тощо. Роль імпровізації у промовах.

Тема 2.4. Етапи підготовки та структура промови. Роль вступу і висновків у промові оратора. Елокуція промови. Мовні та виражальні засоби. Невербальна культура оратора під час виголошення промови.

Тема 3. РИТОРИЧНА КУЛЬТУРА ДОПОВІДІ (ВИСТУПУ, ПОВІДОМЛЕННЯ)

Тема 3.1. Наукова доповідь (виступ, повідомлення) і стаття: спільне і відмінне. Етапи підготовки наукової доповіді. Риторичні вимоги до виголошення доповіді. Мовні засоби організації доповіді. Невербаліка та психологічний контакт доповідача зі слухачами.

Тема 3.2. Мистецтво виступу-захисту наукової роботи. Етапи підготовки до захисту науково-дослідницької роботи. Структура захисту магістерської роботи. Логічна, психологічна, мовленнєва, невербальна поведінка оратора під час захисту роботи. Прийоми зацікавлення слухачів під час захисту.

Тема 3.3. Реферування як процес аналітико-синтетичної роботи з науковими джерелами. Структура захисту реферату. Мовні кліше реферування.

Тема 3.4. Рецензування як критична оцінка наукового джерела. Структура усної рецензії. Мовні кліше рецензії. Усне анотування як узагальнювальна характеристика наукового джерела. Анотація, реферат-резюме і рецензія: спільне і відмінне.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ОРАТОРСЬКОГО ВИСТУПУ (риторичний аналіз)

1. Науковий рівень виступу.
2. Актуальність обраної теми.
3. Дотримання законів риторики: концептуального, моделювання аудиторії, стратегічного, тактичного, мовленнєвого, ефективної комунікації, системно-аналітичного.
4. Дотримання принципів змістовності, ерудованості, послідовності, аргументованості, несуперечності, доказовості, доступності, наочності.
5. Дотримання композиції виступу.
6. Культура мислення оратора: застосування логічних доказів, індукції, дедукції, елементи сюжетності, інтрига в побудові виступу, гнучкість мислення.
7. Психологічний стан оратора: упевненість-неупевненість, втома-бадьорість, зібраність-розгубленість, зосередженість-розсіяність тощо.
8. Взаємодія оратора і слухачів: уміння утримувати увагу слухачів, використання прийомів актуалізації уваги слухачів, майстерність застосування прийомів емоційної розрядки.
9. Культура мовлення оратора: володіння комунікативними якостями мовлення (логічність, точність, ясність, чистота, виразність, багатство, доречність, доступність, емоційність, естетичність, мовлення); мовленнєвий артистизм; мовленнєві помилки; енергетика мовлення (темп, гучність, висота й сила голосу, артикуляція, інтонаційна виразність, паузи).
10. Невербальна культура оратора: естетичність (доцільність, різноманітність, природність) жестикуляції, міміки, рухів тіла, пози; візуальний контакт з аудиторією.
11. Зовнішня культура оратора: відповідність зовнішнього вигляду ситуації спілкування (одяг, взуття, зачіска, аксесуари, макіяж тощо); щирість і повага до слухачів; культура поведінки.

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	конс.	ср		лек	пр	конс.	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Аудиторна робота										
Розділ 1: Теоретичні засади академічної риторики. Риторична культура вчителя (викладача)										
Тема 1. Теоретичні засади риторики	7	3	2		2					
Тема 2. Логічна культура оратора	6	2	2		2					
Тема 3. Психологічна культура оратора	6	2	2		2					
Тема 4. Невербальна культура оратора	6	2	2		2					
Тема 5. Полемічна культура оратора	6	2	2		2					
Тема 6. Медіакультура оратора	8		2	2	4					
Розділ 2. Жанри академічної риторики										
Тема 1. Риси та жанри академічного красномовства. Лекція як основний жанр академічного красномовства	7	3	2		2					
Тема 2. Промова в академічному красномовстві	6	2	2		2					
Тема 3. Риторична культура доповіді (виступу, повідомлення)	8	2	2	2	2					
Комплексна контрольна робота (5 б.)	3				3					
Самостійна робота та ІНДЗ										
Тема 1. Промова в академічному красномовстві (6 б.)	5				5					
Тема 2. Розробка тренінгів (6 б.)	6				6					
Тема 3. Медіакультура оратора (6 б.)	6				6					
ІНДЗ (на вибір): 1. Е-газета «Риторика» (8 б.) 2. Стаття з проблем риторики (15 б.)	10				10					
Усього годин	90	18	18	4	50					

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д/з)
1	Теоретичні засади риторики	2
2	Логічна культура оратора	2
3	Психологічна культура оратора	2
4	Невербальна культура оратора	2
5	Полемічна культура оратора	2
6	Медіакультура оратора	2
7	Риси та жанри академічного красномовства. Лекція як основний жанр академічного красномовства	2
8	Промова в академічному красномовстві	2
9	Риторична культура доповіді (виступу, повідомлення).	2
	Разом	18

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспекти лекцій.
2. Плани практичних занять.
3. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
4. Контрольні завдання для проведення проміжного контролю.
5. Навчально-методичні й навчальні посібники автора програми.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Абрамович С. Д., Чикарькова М. Ю. Риторика. Київ: Центр навч. л-ри, 2004. 472 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. Київ: Академія, 1994. 254 с.
3. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація. Київ: Академія, 2006. 256 с.
4. Голуб Н. Б. Риторика. Черкаси: Вид-во ЧНУ, 2003.
5. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 400 с.
6. Коваленко С. Сучасна риторика. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 184 с.
7. Колотілова Н. А. Риторика. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
8. Куньч З. Риторичний словник. Київ: Рідна мова, 1997. 341 с.
9. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика. Київ: Вища школа, 2006. 311 с.
10. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
11. Сагач Г. М. Риторика. Київ: Ін Юре, 2000. 568 с.
12. Сагач Г. М. Золотослів. Київ: Райдуга, 1993. 378 с.
13. Семенов О. Культура наукової української мови: навч. пос. / за ред. Л. І. Мацько. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2008. 252 с.
14. Семенов О. М. Українська культуромовна особистість учителя: теорія і практика: монографія. Глухів: ГДПУ імені О. Довженка, 2008. 298 с.
15. Сербенська О. Культура усного мовлення: практикум: навч. пос. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
16. Спанатій Л. С. Риторика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Ін Юре, 2008. 144 с.
17. Хоменко І. В. Еристика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 280 с.
18. Цицерон М. Т. Три трактата об ораторском искусстве. Москва: Наука, 1972. 471 с.
19. Чибісова Н. Г., Тарасова О. І. Риторика. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 228 с.

Допоміжні

1. Абрамович С. Д. Риторика загальна та судова. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 416 с.
2. Бабич Н. Д. Сила мовленого слова. Чернівці, 1996. 218 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 342 с.
4. Голуб Н. Б. Самостійна робота студентів з риторики. Черкаси: Брама – Україна. 2008. 232 с.
5. Глазунов С. В. Основи ораторського мистецтва та методики проведення занять. Дніпропетровськ: РВВДНУ, 2001. 144 с.
6. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії. Київ, 1997. 302 с.
7. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне «Я». Київ: Академія, 2001. 240 с.
8. Караванський С. Секрети української мови. Київ: Кобза, 1994. 152 с.
9. Нечволод Л. І., Паращич В. В. Риторика: збірник навчальних і контрольних вправ і завдань. Харків: Торсінг, 2004. 176 с.
10. Павлюк Л. С. Риторика, ідеологія, персуазивна комунікація. Львів: ПАІС, 2007. 168 с.
11. Таранов П. С. Искусство риторики. Симферополь, 2001. 576 с.
12. Томан І. Мистецтво говорити. Київ: Політвидав України, 1986. 293 с.

Науково-методичні праці В. Герман з риторики

1. Василенко В., Герман В. Академічна риторика: навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. Суми: ФОП Наталуха А. С., 2011. 276 с.
2. Герман В. Сучасна риторика вищої школи: методичні рекомендації для магістрантів-філологів. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2012. 40 с.
3. Герман В. Сучасна риторика вищої школи: програма навчального курсу. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2014. 20 с.
4. Герман В. Спецкурс «Академічна риторика» в системі фахової підготовки вчителя-філолога. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2008. № 10. С. 49-59.
5. Герман В. Етичні джерела народного золотослова в сучасному риторичному ідеалі. *Філологічні науки*. Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. С. 59-68.
6. Герман В. В. Мовно-риторичні аспекти фольклорного дискурсу: монографія. *Фольклор: мовно-літературні особливості дискурсу*. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2012. С. 91-141.
7. Герман В. В. Риторична культура як основа формування риторичної особистості вчителя. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*: зб. наук. праць. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. С. 64-67.
8. Герман В. Роль доповіді у формуванні риторичної культури філолога (з досвіду практичної роботи). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*: наук. журнал. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. С. 40-50.

9. Герман В. Промова в системі формування риторичної культури майбутнього філолога (з досвіду роботи). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*: наук. журнал. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. № 1. С. 60-66.
10. Герман В. В. Риторична особистість учителя-філолога. *Filologia, sociologia i kulturoznawstwo. Teoretyczne i praktyczne aspekty rozwoju współczesnej nauki* (30.09.2015 – 01.10.2015). Warszawa Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. С. 71-74.
11. Невербальні засоби комунікації як запорука успіху оратора (тези магістрантів слов'янського відділення Інституту філології) / за ред. В. В. Герман, Н. Соларьової. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2014. 48 с.
12. Риторична особистість: теорія і практика / за ред. В. В. Герман. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. 42 с.
13. Риторика: від теорії до практики (у таблицях і схемах) / за ред. В. В. Герман. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. 70 с.
14. Сучасна риторика вищої школи: зразки жанрів та поради ораторам (риторичний доробок магістрантів слов'янського відділення Інституту філології) / за ред. В. В. Герман, Д. М. Пишної. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. 68 с.
15. У пошуках риторичного ідеалу: практичні здобутки магістрантів факультету іноземної та слов'янської філології / за ред. В. В. Герман. Суми: ФОП Цьома С. П., 2016. 92 с.
16. Герман В. Риторична культура вчителя в академічному просторі: навч. пос. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. 190 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_-_kolotilova_na
2. http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_-_matsko_l_i
3. http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_-_oliynik_ob
4. http://mirknig.com/knigi/guman_nauki/1181464585-ritorika.html
5. <http://pravouch.com/page/ritorika/ist/ist-23--idz-ax296--nf-37.html>
6. <http://eidos.ru/>
7. www.atletl.ru
8. www.school-sector.relarn.ru
9. <http://www.centri-slatoust.ru/index>
10. <http://www.ritorika.info>
11. <http://qenhis.philol.msu.ru>
12. <http://ancientrome.ru>
13. <http://www.omskreg.ru>
14. <http://lib.krasu.ru>
15. <http://www.lib.ua-ru.net>
16. <http://philology.psu.ru>
17. <http://rusland.edu.ru>
18. <http://www.ednu.kiev.ua>
19. <http://ritorika.info>
20. http://www.centri_slatoust.ru
21. <http://qlaqol-online.ru>
22. <http://www.maprual.orq>
23. <http://www.pushkin.edu.ru>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Конспекти лекцій.
2. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
3. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
4. Контрольні завдання для проведення проміжного контролю.
5. Навчально-методичні й навчальні посібники автора програми.
6. Мультимедіа й аудіо- та відеоматеріали.

Герман Вікторія Василівна

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКАДЕМІЧНА РИТОРИКА
(Сертифікат IREX)**

другий рівень вищої освіти

**014 Середня освіта (Українська мова і література)
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка**

Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск: *Коваленко А. М.*
Комп'ютерна верстка: *Замошнікова В. А.*

Здано в набір 26.02.2020 р. Підписано до друку 31.03.2020 р.
Формат 60x84/16 Гарн. Times New Roman. Папір офсет. Друк ризогр.
Ум. др. арк. 1,4.

Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002
СумДПУ імені А. С. Макаренка